

3). העסקת קרובי משפחה ברשויות המקומיות

סעיף 174 לפקודת העיריות וסעיפים 106, 107 ו-108 לצו המועצות המקומיות (נוהל קבלת עובדים לעבודה), מגדירים את המצבים שבהם נדרש אישור ועדת מינהל השירות במועצות המקומיות והאזוריות או ועדת השירות לעיריות למינוי קרוב משפחה לעבודה ברשות המקומית (הגדרות קרובי המשפחה מופיעים בחקיקה עצמה).

חוזר זה נועד לסייע בהבהרת הוראות החוק והגדרה ברורה של המצבים בהתאם לחוק בהם נדרש אישור הוועדות האמורות לעיל. חוזר זה מוסיף על האמור בחוזרי המנכ"ל 5/2002 "נוהל ועדת מינהל השירות בעיריות" ו-1/2002 "תיקון פקודת העיריות – סייגים להעסקת קרוב משפחה".

יובהר כי אין להעסיק עובד קרוב משפחה ברשות המקומית, ללא אישור הוועדות האמורות לעיל אם:

1. ההעסקה עלולה להביא ליחסי כפיפות, או לקשרי עבודה בינו לבין קרוב המשפחה שלו ברשות המקומית.
לעניין זה, קשרי עבודה יכולים להיות כל אחד מאלה:
 - 1.1. קרוב המשפחה ממלא תפקיד סטאטוטורי ברשות המקומית.
 - 1.2. עבודה משותפת לצורך קבלת החלטות, מתן המלצות וקביעת נהלים.
 - 1.3. קרוב המשפחה ממלא תפקיד בלשכה המשפטית, יחידת כ"א ומשאבי אנוש, יחידת הכספים, יחידת הביקורת הפנימית או כל יחידה אחרת אשר יש לה קשר והשפעה על מרבית מהיחידות ברשות המקומית.
 - 1.4. קרוב משפחה המכהן כחבר בוועד העובדים של הרשות המקומית.
 - 1.5. כל קשר אחר אשר לדעת יועמ"ש הרשות המקומית, ולאחר קבלת חוות הדעת של מנכ"ל/מזכיר הרשות המקומית, עלול, מפאת מהותו ונסיבותיו, להשפיע על יחסי העבודה.
2. ההעסקה עלולה להביא לניגוד עניינים בשל קרבת משפחה לעובד אחר ברשות המקומית.
3. מדובר בקרוב משפחה של אחד מנבחרי הציבור ברשות המקומית.

בכל מקרה שבו מדובר בהעסקת קרוב משפחה יש לקבל אישור בכתב מהיועץ המשפטי של הרשות המקומית, כי לא מדובר באחד המצבים האמורים לעיל ושניתן להעסיק את העובד ללא אישור ועדת מינהל השירות או ועדת השירות.

מודגש כי בכל מקרה לא יאשר יועמ"ש של הרשות המקומית ולא תאשר הוועדה מינוי של קרוב משפחה לעבודה ברשות המקומית במקרה שבו נכח בוועדת הבחינה קרוב משפחתו של המועמד אף אם לא נכח בחלק שבו רואיין המועמד ו/או בהצבעה.

הוועדות פועלות במהלך השנה ומכונסות בתדירות ממוצעת של אחת לחודש וחצי.

אין להעסיק עובד קרוב משפחה כאמור לעיל עד לקבלת אישור הוועדות.

רשות מקומית המעוניינת לפנות לקבלת אישור ועדת מינהל השירות או ועדת השירות נדרשת לצרף לבקשה את המסמכים הבאים:

1. מכתב פנייה חתום בידי ראש הרשות ומנכ"ל/מזכיר הרשות המקומית.
2. נוסח המכרז.
3. פרוטוקול ועדת הבחינה.

חוזר המנהל הכללי 3/2011
ז' באייר התשע"א 11 במאי 2011

4. חוות דעת משפטית.
5. קורות החיים של המועמד בצירוף תעודות המעידות על השכלתו.
6. תרשים ארגוני כללי של הרשות המקומית וכן תרשים של היחידה שבה יועסק העובד, בדגש על היחסים שבין קרובי המשפחה המועסקים ברשות.
7. כשמדובר בקרבת משפחה לנבחר ציבור, יש להבהיר במסמך נוסף את סמכויותיו של נבחר הציבור ברשות המקומית, בין היתר תחומים שהוא צולו לו, חברות בוועדות הפועלות ברשות המקומית וכדומה.

את המסמכים המפורטים לעיל יש לשלוח למנהל האגף לכוח אדם ושכר ברשויות המקומיות במשרד הפנים.

בטרם תשלח הרשות המקומית את הבקשה לאישור ועדת השירות, או בטרם יאשר יועמ"ש הרשות המקומית העסקת קרוב משפחה שלא נכלל בהגדרות האמורות לעיל, יש לשים לב לעקרונות המובאים בפסקה זו ולהתייחס אליהם בטיעונים לאישור בקשתה: הוראות החוק הקובעות איסור על העסקת קרובי משפחה, נועדו למנוע פגיעה בסדרי מינהל תקינים ובעקרונות השוויון בשל העדפתם של קרובי משפחה של בכירי הרשות המקומית (נבחרים או עובדים).

בנוסף, נועדו הוראות החוק למנוע מצב של ניגוד עניינים בתפקוד השוטף של הרשות המקומית, כאשר מערכת היחסים שבין העובדים לממונים, הכוללת הן את יחסי העבודה השוטפים, והן את הביקורת על תפקוד העובדים ו/או הנבחרים בעלי הסמכויות, תושפע מקרבת המשפחה, לחיוב או לשלילה.

לפיכך, בעת שהוועדה דנה באפשרות לחרוג מהכלל האוסר העסקה בניגוד עניינים, ובבואה לדון באפשרות לאשר העסקה על אף קרבת המשפחה, למי מהממונים ברשות, עליה לבחון הן את אופן קבלת העובד, והאם יש חשש כי המועמד זכה במכרז בגלל קרבת משפחתו למי מנבחר הציבור או העובדים ברשות המקומית. עליה לבחון את יכולת הרשות להעסיק את העובד למרות קרבת המשפחה, על ידי נטרול החשש לניגוד עניינים בעבודה השוטפת עקב קיומם של גורמי ביקורת מאזנים, שאינם קשורים למערכת המשפחתית.

במקרים בהם נוצרה קרבה משפחתית בין שני עובדים המועסקים כבר ברשות המקומית, או בין עובד המועסק כבר ברשות המקומית לנבחר ציבור חדש תשלח הרשות בקשה לאישור העניין בוועדות האמורות לעיל בצירוף כלל המסמכים האמורים לעיל בצירוף הצעה להסדרת העניין שתאושר על ידי יועמ"ש של הרשות המקומית. **יש להגיש בקשה זו תוך חודש ימים מעת היווצרות יחסי הקרבה.**

למען הסר ספק יובהר כי במקרה שמדובר בעובד המועסק בתפקיד סייע/ת צמוד/ה, או מלווה צמוד/ה לתלמיד, אין מניעה להעסיק אף קרוב משפחה במידת הצורך. הסייע/ת הצמוד/ה או המלווה הצמוד/ה נבחרים בהתאם לאישור משרד החינוך, ללא מכרז ובתיאום שבין הרשות המקומית להורי התלמיד.

ראש הרשות המקומית והגורמים האמונים בנושא נדרשים להקפיד על קיום הוראות החוק ונוהל זה, ובכל מקרה של ספק לפנות לשם קבלת הבהרות והנחיות ככול שיידרש.